

dant-se que també s'aplicava a un famós producte de la mar, el *sarranus murex*, la conquilla de la porpra (Silus Italicus, xv, 205), vagin anomenar-lo *sarranus piscis*. El color del serrà és «vermellós ratllat» (ja hem vist que el meu pescador santpolenc el qualificava de «ros»); hem vist també que va aplegat amb la *vaca serrana* = *vaca variada* (1360) i amb el *virol* virolat; hem vist que és «ratllat», i que el *DFA* el compara amb els molls, el peix vermell o rogenic més conegut. Que el color de la porpra tira més a morat que a ros, és veritat, i per això hem de restar en dubte. Tanmateix una pell ratllada no evoca ja una túnica de colors? Potser doncs, no hem de mirar massa prim amb un nom posat per la facúndia dels pescadors romans, que potser no havien vist gaire porpra, els pobres, però certament n'havien d'haver sentit a parlar bastant.

DERIV: *Serranada Serranet* (supra). *Serrandell* ha d'estar per *serranell* (ultracorrecció mossàrab?), o més aviat contaminació d'un altre nom de peix o molusc (com *canadell(a)*, veg II, 500b23, 496a21, 496b45ss). *Serranó Serranull*.

Serrabaiixos, V. *serra Serrabosses, serracaps*, V. *serrar Serracoll*, V. *serra Serrada*, V. *serra i serrar Serralada, serradell, serradera*, V. *serra Serradesamfern*: notable aquest cognom que registra *AlcM* en tres localitats de les comarques muntanyoses del cat. or., i que recorda *Massfern*, també d'origen obscur; si per a aquest pensem en *MANSUS INFERNUS* ('mas de baix', ll. arc. *infernus* = *inferus, -erior*), una formació paral·lela (a base de *serrat* o *serra*) no s'explicaria sinó amb combinacions d'inversemblant complicació; hi hauria hagut potser un *Samfern* (SANCTUS FIRMUS)? o qui sap si s'amaga en aquests noms un antic NP germ deformat, com *MAGINFRID* (cf. *Meifrèn*): *Magifrè > *-frèn?*, amb alguna metàtesi en aquell *-samfern Serradet, -deta, serradina, serradis, -adissa, -adisser, -adisó, serradits, serrador, -adora, -adura, -adures, -adurारे, V. serra Serrafoll i serrofol*, formes d'encreuament entre *soroll* i *arrefoll Serrare*, V. *serra Serraja* castellanisme escadusser per *CERRAJA* (DCEC/DECH) en forma genuïna *serralla*, aquest s'usa per al 'Taraxacum officinale' en certes zones valencianes (Enric Valor, 1950), cf. murcià *cerrojón* (Lemus) D'aquí potser emp *serrana* 'Cyperus' per encreuament amb *coscona/COSCONILLA Serral, serralada, serralar, -alat, Serra-la-vella*, V. *serra Serralenc*, falta d'ortografia per *sarralenc* nom del vent que ve de la banda de *Sarral* (< *Sa Reàl*), Conca de Barberà

SERRALL, 'clos de les dones mahometanes', en definitiva prové del persa *sarāu* (potser per conducte turc), que passant a l'italià s'hi confongué amb l'antic mot it. *serraglio* 'gàbia de feres', derivat de *serrare* 'tancar, estrènyer'. □ 1.ª doc: *serrallo*, Belv.; *serrall*, Lab.

En persa el mot havia significat primerament 'palau', de l'antiquat *srāy*, i en forma més primitiva pelví *srād* 'casa', 'palau', mot de vella procedència sud-asiàtica, manllevat del mandeu *srādqa* (paraula semítica

germana de l'àr *surādiq*), veg Nyberg, *Man of Pahlavi*, 179a, i Dozy (*Suppl* I, 647b). En italià *serraglio* en el sentit d'harem' ja apareix en fonts venecianes del S. XVI (per tant és probable la transmissió turca), mentre que *serraglio* 'clos, tancat' en general, s'hi troba en el S. XIV, i, aplicat a les feres, en el S. XVII almenys, i àdhuc des del XIV, amb altres aplicacions diverses merament italianes; altrament un mot *serrall*, de formació paral·lela a la de l'italià antic, també existeix en els nostres Pirineus, per a un tancat de bestiar (*BDC* xx, 39), i Lab el dóna com a dialectal en el sentit de 'garró, cascàrria' (aquest potser per *sarrall* = cast SARRO pre-romà); de per si, doncs, ja existia el mot romànic en italià, i el terme oriental fou com un esqueix de fusta exòtica empeltat en tronc italià.

CPT: +*Caravanserrall* 'cobert o hangar usat per les caravanes', veg II, 563a4, compost ja existent en persa.

Serralla, V. *serraja i serrar Serraller, serrallera*, V. *serrar Serrallo, serratamerra*, V. *serra Serramball*, V. *soroll Serrament*, V. *serra i serrar Serramerra*, V. *serra Serrana* (planta), V. *serraja Serranada*, V. *serrà*, en el sentit de 'ramat' deriva de *pastor de Serrans Serrandell, serratet*, V. *serrà Serrama*, V. *serra Serranó, -anull*, V. *serrà Serrar* 'tallar amb serra', V. *serra*

SERRAR, dial i ant. 'estrènyer', del ll. vg SERRARE, ll. tardà SERARE 'tancar', derivat de SERA 'forrellat', 'pany de tancar'. □ 1.ª doc: Llull.

En català no ha estat mai sinònim de 'tancar', no solament perquè sempre ha inclòs un matís de rigidesa, rigor o intensitat, sinó perquè ja des dels orígens significa 'estrènyer ferrenyament' o amb energia (no defineix bé *AlcM* en identificar-lo amb el cast. *cerrar*), aplicat particularment a les dents i objectes, llevant-ne els intersticis.

Matís que ja notem en Llull: «Dolç sia --- amar per contrició, / e vós, boca, serrats les dents / tant, que mays no siats mintents; / e vós, Dona Contrició, / senyorejats tant ma raysó / qu'en totes mes parts sia pres / e a veritat tot sotsmès», *Medicina de Pecat* (I, xi, *De Mentir*, v. 13, Ross., p. 438). Car no es tracta simplement d'ajuntar els llavis sinó de prémer la boca o les dues rengleres de dents en forma enèrgica, quasi convulsiva (altrament haurien dit *tancar*, antics o moderns, o bé *cloure*) - és visible el matís de passió o rigor en aquest i altres passatges llullians i medievals, car es tracta del penediment del qui tem mentir altre cop, i contrit, pren contra si mateix una actitud de desesperada severitat.

Matís semblants, en contextos diferents; irònic, retraient a un que ha pegat ensopegada: «vullau recordar-vos / qu' en boca serrada / no y entra la mosca!», *Procés de les Olives* (val. fi S. xv), v. 207. Altres vegades es tractava realment de tancar, establir un clos, però sempre amb el matís de cosa no solament isolada sinó també reclosa hermèticament, infranquejable: «--- / veé un fort bel verger / on ac assats de bels pomers / --- / les pomes enveja Pilat, / e lo verger és